

DAGSINS MEINING

Orka, umhvørvi og gransking

Landsstýrið hevur boðað frá, at nú skal ein orku- og umhvørvispolitikkur setast út í kortið. Hetta munnu flest allir føroyingar taka undir við, men tað vilja sjálvandi vera ymsar meiningar um, hvussu hetta skal gerast og hvør skal orða og skipa henda.

Í blaðnum í gjár nemur tingmaðurin Poul Michelsen við henda spurning og spyr, um tað er rætt, at SEV framhaldandi skal vera einasta forum í landinum, sum umsitur og hevur ábyrgdina av orkumálinum sum heild. Hann heldur, sum eisini rætt er, at orkumálið og komandi avbjóðingarnar á hesum álvarsliga øki, eru so mikið stórar, at tað má vera ein uppgáva fyri onnur enn bara SEV.

Tingmaðurin visir á, at nú oljugoymslurnar tømast og oljupsururin fleirfaldast, hevur tað skund at troyta alternativar orkukeldur sum vind, aldu og streym. Og hetta er ikki bara nakað, sum onnur skulu taka sær av. Eisini vit føroyingar eiga at taka lut. Teir høgu oljuprisirnir eru tó ikki bara av tí ringa. Teir eru við til at gera tað meira attraktivt at leita eftir og útvinna olju í einum dýrum og truplum øki sum okkara. Og tað merkir, at vit kunnu rokna við stórum áhuga fyri leiting á land-grunninum í framtíðini.

Hetta eru spennandi tankar og niðurstøður. Tað er líka-sum, at vit í Føroyum hava so nógvar góðar tankar, hugskot og ætlanir, men oftani kemur einki burtur úr. Hvussu oftani hava vit ikki hoyrt politikarar tosa um at orða ein orku- og umhvørvispolitikk! Vit velja tí at skilja orðini hjá tingmanninum sum eina positivta roynd at ávirka landsins myndugleikar og fáa teir at taka hesi mál í størsta álvara.

SEV hevur drúgvur royndir og vitan, og tí vildi tað verði skeivt at ignorera henda felagsskap. Spurningurin er heldur, hvussu tú fær SEV saman við øðrum – á skipaðan hátt – at taka størri ábyrgd av orku- og somuleiðis umhvørvispolitikkinum. Tað er ikki ein spurningur um antin ella, men um bæði og. Vit eru ov fámént í hesum landi, at hvør skal kunna draga í sína ætt. Her má sam-skipan til, men tá tað er sagt, so má skipanin heldur ikki vera so trek, at vit ikki koma víðari. Tað er tí gott við politikarum, sum visa hesum málum ans og vilja broytingar. Men samtíðis sum vitugu ansa eftir ikki at forkoma tí, sum er bygt upp, má tað heldur ikki forða fyri tí náttúrligu menning, sum oftani birtist uttanfyri ta etableraðu skipanina.

Tosað verður um at skipa eina granskingarpark. Hetta eru góðir tankar, men er ikki eitt livandi granskingar-umhvorvi ein fortreyt fyri at taka hetta stig, og hava vit tað! Royndirnar visa, at tað er sera torført at menna slikt umhvorvi. Tað eru t.d. meira enn 10 ár síðani at farið varð undir at tosa um gengransking. Tað fór í omnu sína. Nú er tað so aftur frammi. Ov seint? Vit hava tosað um vindmyllur og um alduorku í mong Harrans ár, men tað er bara drigið út. Nú er tað aftur frammi. Ov seint? Ella bara ov hálvhjartað? Hóast tað kann vera ov seint, so kunnu vit eisini siga sum ting-maðurin, at tað er í tøkum tíma, at vit fáa eitt orðaskifti, ikki bert um orku- og umhvørvispolitikk, men so sanniliga eisini um granskingarpolitikkín. Hesi hoyra sum so saman.

Sosialurin

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@socialurin.fo
Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirikur@socialurin.fo
Figgarleiðari: Jákup Mørk
jakup@socialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@socialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@socialurin.fo
Gudny Langgaard gudny@socialurin.fo
Hjördis Gregersen hjords@socialurin.fo
Blaðfólk:
Aki Bertholdsen aki@socialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@socialurin.fo
Edvard Joensen edvard@socialurin.fo
Vilmund Jacobsen vilmund@socialurin.fo
Solby Eliassen solby@socialurin.fo
Magnus Gunnarsson maggi@socialurin.fo
Páll Holm Johannesen pall@socialurin.fo
Heini í Skorini heini@socialurin.fo
Terji Nielsen terji@socialurin.fo
Anna V. Ellingsgaard anna@socialurin.fo
Eydna Skaale eydna@socialurin.fo
Hans Kárasen Mikkelsen hans@socialurin.fo
Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@socialurin.fo
Terji Nielsen terji@socialurin.fo
Myndamenn:
Álvur Haraldsen alvur@socialurin.fo
Jens Kristian Vang jensk@socialurin.fo

VIÐMERKINGAR

Útflutningur av óvirkaðum fiski

Alfred Olsen
løgtingsmaður fyri Sambandsflokkín

Tá eg komi við eini rætting til greinina hjá Heina Gaard, í Dimmalætting 11.08.04, so er tað ikki fyri at avmarka blaðmannin í hansara skrivning, tí vit hava skrivifrælsi í landinum, og henda rætt skulu vit hava, og hann vil eg eisini verja um. Men eg loyvi mær at gera eina rætting, fyri at orðini um, at eg »langaði út eftir Føroya Fiskavirking« í framsøgurøðu míni í sam-band við fiskidagarnar, ikki skulu standa óátalaði.

Føroya Fiskavirking

Eg havi ongantið í røðum mínum funnist at Føroya Fiskavirking, og gjørdi tað

Kom so við loysnini, Bill!

Gerhard Lognberg
løgtingsmaður

Bill Justinussen, løgtings-maður skrivar grein í Sosi-alunum tann 7. august um litla Petur. Sjálvur vil eg pástanda, at greinin er ónd-sinnað, og einki minni enn tað.

Fyri tað fyrsta leggur hann allan Javnaðarflokkin, eg íroknaður, undir at gera tað ringasta ímóti hesum so fitta smádrongi.

Er tað nakað, sum harm-ar meg, so er tað tað, at hes-in smádrongur verður brúktur til at vinna sær sjálvum politiskan vinning.

Eg kann siga tær Bill, eg eigi sjálvur abbabørn, og kann eg so væl seta meg í tað ringu støðu, sum omm-an at barninum er í.

Um tað var eins egna

Innsent tilfar
Av tí at vit fáa rættuliga nógv innsent tilfar sendandi – meira enn vit fáa í blaðið – hevur blaðleiðslan verið noydd at gjørt nakrar avmarkingar.

Enn sum áður skal fult navn skal vera undir øllum innsendum greinum – annars verða tær bert í blaðið, um pláss er fyri teimum. Tað er ein fyrimunur um vit fáa tilfarið umvegis teldupost ella á diskli.

Sosialurin í Norðoyggjum:
Postsmoga 231
Nólsøyar Pálsgota 1, 700 Klaksvík
tel. 458686 fax 458687
e-post: klaksvik@socialurin.fo
Sosialurin í Suðuroy:
tel. 375364 fax 375464
tel. 220727
e-post: aki@socialurin.fo
e-post: dagfinn@socialurin.fo
Sosialurin í Eysturoy:
Postsmoga 143, Saltangará
tel. 447820 fax 449520
e. 228909
e-post: vilmund@socialurin.fo
Sosialurin í Vágum:
360 Sandavágur
tel. 333820, 220507 fax 333720
e-post: edvard@socialurin.fo
e-post: vagar@socialurin.fo

Uppseting/prent:
Uppseting: Hestprent
Prent: Prentmíðstöðin
Útgevvari:
Sp/ft Sosialurin
Avgreiðsla:
Mán.-frí. 8-16
Argjavegur 26,
Tel. 341800, Fax 341801
Postadressa:
Postboks 76, 110 Tórshavn
Framhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.
Stødd:
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarnar er 4mm.
Innsent tilfar
Fult navn skal vera undir innsendum greinar, har blaðleiðsl-an ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.

Blaðið verður prentað mánaðag-friggjadag klokkan 14⁰⁰

uni í Føroya Arbeiðarafelag um, at føroysk fiskavirkir vóru tey sum fluttu óvirk-aðan fisk av landinum, og millum føroysk fiskavirkir vita øll, at tey »almennu« fiskavirkini eru ein stóru partur.

Síðani hava ráfiskeakeyp-arar upplýst, at útflutning-urin av óviðgjørðum fiski frá føroyskum fiskavirkjum einans er 1,3 % av tí saml-aða útflut-ninginum, og harvið avsanna úttalilsir um, at tað eru tey føroysku fiskavirkini sum útflyta óviðgjordan fisk.

Trupulleikin

Trupulleikin er, at vit hava eitt skjótt vaksandi arbeiðs-loysi og serliga ringt er tað í ávisum portum av landi-num. Ein partur av hesum fól-kum, eru tey sum hava

havt sítt dagliga yrki innan fyri fiskivinnuna, og fyri hesi fólk hevði tað verið einstíðandi við at tey fing-u arbeiðið, um ein partur av hesum góðu 30.000 tonsun-um av fiski blivu virkaði í Føroyum, heldur enn at verða útfłutt til arbeiðs-pláss uttanlands.

Í prinsippinum átti allur fiskur at verið tilvirkaður á føroyskum fiska-virkjum og útfluttur sum liðug vøra, og hetta eigur at vera gjørt í mest møguligan mun. Har-við vildu vit varðveit og ment arbeiðsplassini innan fiskivinnuna á landi og økt um útflutningsvirði av okk-ara fiskavorum.

Hetta vildi verið til gagns fyri arbeiðsfólki og komi øllum samfelagnum til góða.

Hvussu hetta kann gerast og hvat er neyðugt at gera, ivist eg ikki í at vinnan skjálvt, finnur bestu loysn-ina til.

lorti, so kundi man skjótt dálka seg sjálvur. Eg eri bangin fyri, at tað er tað sum tú ger sjálvur nú.

Tú hevur sitið í hesum sessinum fyri nokrum mán-aðum síðani, og eftir skriv-i-num at doma veit tú onkran útveg á hesum so syndar-liga málið.

Tí komi eg við einum uppskoti, at eg kann bera so í bandi, at tú fær ein fund við Hans Paula Strøm, og eg sjálvur eri við, og onkur juristur, so kundi vit fingið tað fram, sum tú veit um hetta mál.

Og trúgv eg, um tú hev-ur loysnina, so má lands-stýrismaðurin Hans Pauli, helst við gleði taka við hes-um ráðum, um hetta ikki bara er tín meining, at royna at seta onnur tingfólk í ringt ljós.

Og er tað mín bøn, at vit kundu hjálpt hesum drongi úr tí syndarligu støðu, at

Ein Skemdargerð!

Eirik Justinussen

Herfyri blivu triggir út-róðrabátar úr Leirvík tiknir av okkara stolta verjuskipi, tí teir høvdu sett línu eitt sunnukvöld umleið kl. 22, sjálvandi tí tað lá soleiðis fyri í streymi og passaði til kyrrindir og hvar veiðan bleiv tikin frá teimum, og teir blivu hóttir við eini bót uppá 20.000 kr. Hesir bátar eru einasti fiskifør, ið ikki fiska halgidagar, men alla ta tíð, útróður hevur verið í Føroyum, hava útróðrar-menn noyðst at farið til út-róðrar seinnapart sunnu-dag, um teir ikki eisini skulu missa mánadagin, so her er talan um veruliga forfylgling av tí partinum av okkara borgarum, ið hava longestu traditión sum fiski-menn.

Eg fari í hesum sambandi at spyrja avvarðandi mynd-ugleika, um teir hava rætt til at nokta hesum monnum at fara til útróðrar eitt sunnukvöld. Í meðan allur tann flotin av fiskiskipum, sum fiskar við trolí, línu og gørmum hevur loyvi at fiska allar halgidagar alt árið?

Eg fari eisini at spyrja okkara lögfrøðingar, um tað ber til fólkaræðisliga at bera soleiðis at ímóti einum parti av landsins borgarum?

Almenningurin og ráðandi í Føroyum?

Hans Birgir Hansen

Tað sum er mest avgerandi er ein góð fyriskipan, til-rættaleggjan av tí dagliga húsarhaldi og gerandislívi og javnvág í millum heimi og útiarbeiði, skúla, læru-pláss og fritíðararbeiði.

Tað vil skapa betri bú-skap og størri sosialan tryggjeika, og við at fólk broytir sínar lívs-, drekki-, kost-, nýtslu-, innkeyps-vanar, ið er tilverugrundar-lagið, undir áðurnevnda, hjá øllum.

Tað er avgerandi neyðugt við sinamilum gott sam-skifti og samstavr og skap-an av sosialari samveru, í felagsskapi, innan áður-nevnda og innan fritíðarfel-agsskapir og klubbar.

Tað eigur at verða funnist harðliga at framhjáráretind-um og tí ríkna familjupoli-tikki og støttarskipan og mun, úti í landsins komm-unum, hvat í ein fær gjørt vart við í dag.

Eg vil hava skipað javn-vág imillum ófaklærðu og faklærðu, óskipað og skip-að av arbeiðsgevarafeløg-

Í júst tí parti av fiski-monnum okkara ið, gera minst skaða á fiskistovnar okkara. Um somu tíð sum hesir fiskimenn vórðu tikn-ir og hóttir við stórari bót, lógu trolararnir á landleið-ini um ein fjórðing uttan fyri teir og fiskaðu sum teimum lysti. Hetta meti eg sum forfylgling av tí veik-asta liðinum í fiskivinnu okkara.

Tað tykist sum um fiski-frøðingar okkara hava sett nakrar útróðrarmenn í hál-s-in, tí teir skulu taka ov nógv av smáfiski, hvat ið er púra burturvið í mun til, hvat til dómis trolarnir av landleið-ini taka. Tað fiska t. d. einir 15 - 20 trolarar á landleið-ini, og teir fiska við nýmót-ans og effektivum reið-skapi, kanska eini 20 - 30 tons pr. viku. Hesir bátar fiska uml. 3000 - 4000 tons um summari av blandaðum fiski, smáfiski, millum-fiski, toski, stórari og smá-ari hýsu og so eisini flat-fiski, sum ætlanin altið var, at teir skuldu fiska á land-leiðini.

Ætlanin við fiskiveiðu á landleiðini var at fiska mest flatfisk við smærri bátum og flatfiska trolí og so lítið sum møguligt av rundum fiski. Í staðin trýstu teir størri og effektivari trolarar

havi livað saman við náttúr-uni síðan eg sum 4-5 ára gamal byrjaði at fara í bát, og eg havi altið verið góður við náttúruna og ynskt at umgingist havøki okkara við hógv.

Eg fekk eina bók send-andi frá einum vinmanni í Íslandi, sum visti, at eg var ógvuliga áhugaður í fiski-vinnuni, eina bók ið nevnd-ist »Svartur sjór af sild« eftir Birgir Sigurðsson. Hon lýsir alla sildasøgu Ís-lands í eitt 100 ára tíðar-skeið frá 1868 til 1968, tá norðhavssildin varð niður-fiskað. Hetta er ógvuliga áhugaverð bók, ið eisini lýsir sildaarbeiði á landi í Íslandi. Sjálvur havi eg upplivað ein part av hesum tíðarskeiði. Fyri at vísa, at allir fiskastovnar, sum verða ovveiddir, flýggja frá landinum fyri at livbjarga sær, tað verði seg sild, upsi ella hvalur, hann klárar ikki at halda seg við land tá veiðutrýstið er ov stórt.

Tá norðmenn í 1868 byrj-aðu at veiða sild við Ísland, var so nógv sild at teir bara royndu inni á firðunum og hon stóð so tøtt at teir leit-aðu um kvøldarnar við at søkka ein ullintan trá niður við Svalbard og Bjarn-oyinna.

Íslendingurin Jakob Jak-obsson doktari í fiskifrøði skrivar nakað um silda-

so astrikkurin teirra at leita við tá. Men tá nokur ár vóru gingin, var ov lítið bert at leita inni á firðun-um, so teir noyddust útum landoddarnar at royna. Ein gamal íslendingur av Dal-vík segði mær, at tá teir fóru út í Grímseyjarsund at kasta, var tað sum at fylla úr pottinum, men sum tíðin leið herdust royndirnar við størri og betri bátum og tal-ið av skipum, bæði ís-lendskum, norskum, svenskum og finskum skip-um. Tá tað nærkaðist seinna verðaldarbardaga var alt havið frá eystur-landinum og líka upp ímóti vesturlandinum undir kon-troll av skipum, og leitað varð eisini við flúgvara, og skjótt var til teir kláraðu at fiska ta sildina, sum skjeytst inn ímóti íslands-strondini upp. Men restina av sildasøguni er óneyðugt at lýsa, tað kenna flestir eldri føroyingar, hvussu Ævintýrið, ið teir ynda at kalla tað, endaði á Reyða Torginum í 1968, og

hann leivdirnar av hesum megnar stovni bjargaðu sær onkursvegna norður í havið við Svalbard og Bjarn-oyinna.

Íslendingurin Jakob Jak-obsson doktari í fiskifrøði skrivar nakað um silda-

Dagurin

Hippolytos, deyður umleið 235. Helst ein grikki, sum gjørdist ein av teimum best kendu kristnu rithøvundunum í Róm í 3. øld. Hann var tikin av døgum við at verða slitin millum hestar, sum navn hansara sipar til.

Rasmus Rasmussen (á Háskúlanum) foddur 1871.

+

Kæri sonur og bróðir okkara

Poul Johan Svenning Olsen ættaður av Toftum
andaðist í Fakse týsdagin 10. august, 64 ára gamal.

Kórseting verður í Fakse Kirke leygardagin 14. august kl. 12.00. Jarðarferðin verður kunngjørt seinni.
Axel, Gunnar og Josefina